

PRESUDA SUDA

10. veljače 1983.

„Sjedište i mjesto rada Parlamenta”

U predmetu 230/81,

Veliko Vojvodstvo Luksemburg, koje zastupa njegov agent Joseph Weiland, direktor za međunarodne gospodarske odnose pri Ministarstvu vanjskih poslova, uz asistenciju Andréa Elvingera, odvjetnika, člana Odvjetničke komore u Luxembourggu, Jeana Bouloisa, profesora na Sveučilištu prava, ekonomije i društvenih znanosti u Parizu i Francisa Jacobsa, *barrister* na Middle Temple, s izabranom adresom za dostavu u uredu Andréa Elvingera,

tužitelj,

protiv

Europskog parlamenta, koji zastupa njegov glavni tajnik Hans-Joachim Opitz, glavni direktor Francesco Pasetti-Bombardella i pravni savjetnik Roland Bieber, u svojstvu agenata, uz asistenciju Alessandra Migliazze, profesora na Sveučilištu u Milanu, s izabranom adresom za dostavu u Glavnom tajništvu Europskog parlamenta, plateau du Kirchberg, Luxembourg,

tuženika,

povodom tužbe za poništenje Rezolucije Europskog parlamenta od 7. srpnja 1981. o sjedištu institucija Europske zajednice, posebno Europskog parlamenta (SL C 234, str. 22.),

SUD,

u sastavu: J. Mertens de Wilmars, predsjednik, P. Pescatore, A. O’Keefe i U. Everling, predsjednici vijeća, Mackenzie Stuart, G. Bosco, O. Due, K. Bahlmann i Y. Galmot, suci,

nezavisni odvjetnik: G. C. Mancini,

tajnik: P. Heim,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjevom podnesenim Tajništvu Suda 7. kolovoza 1981. Veliko Vojvodstvo Luksemburg je na temelju članka 38. Ugovora o EZUČ-u i podredno, na temelju članka 173. Ugovora o EEZ-u i članka 146. Ugovora o EZAE-u, podnijelo tužbu za poništenje Rezolucije Europskog parlamenta od 7. lipnja [srpnja] 1981. o sjedištu institucija Europske zajednice, posebno Europskog parlamenta (SL C 234 str. 22. od 14.9.1981.).
- 2 Na temelju članka 77. Ugovora o EZUČ-u, članka 216. Ugovora o EEZ-u i članka 189. Ugovora o EZAE-u, sjedište institucija Zajednice zajedničkom suglasnošću utvrđuju vlade država članica. Međutim, one nijednom odlukom nisu utvrdile sjedište Europskog parlamenta i drugih institucija i ograničile su se na utvrđivanje privremenih mjesta rada.
- 3 Nakon odluke koju su ministri vanjskih poslova država članica donijeli 25. srpnja 1952., prilikom stupanja na snagu Ugovora o EZUČ-u, Visoka vlast i Sud počeli su raditi u Luxembourg, a Skupština je počela održavati svoje plenarne sjednice u Strasbourg. Njezino je tajništvo ipak bilo smješteno u Luxembourg, gradu u kojem je sjednice održavalo i Vijeće Europske zajednice za ugljen i čelik i gdje su bile smještene službe Vijeća i Visoke vlasti. Ministri vanjskih poslova koji su se sastali 7. siječnja 1958. prilikom stupanja na snagu Ugovorâ o EEZ-u i o EZAE-u, nakon što su se dogovorili da se na istom mjestu okupe sve europske organizacije šest zemalja čim ta koncentracija bude stvarno izvediva i u skladu s odredbama Ugovorâ, odlučili su, između ostalog, da će se Skupština sastajati u Strasbourg. Nakon što su se Vijeće i odbori predviđeni tim Ugovorima smjestili u Bruxellesu, odbori i klubovi zastupnika Europskog parlamenta uspostavili su praksu održavanja velikog dijela sjednica u tom gradu.
- 4 Ugovor o osnivanju jedinstvenog Vijeća i jedinstvene Komisije Europskih zajednica od 8. travnja 1965. koji je stupio na snagu 1. srpnja 1967. imao je za posljedicu grupiranje služba tih institucija i prema tomu premještaj u Bruxelles osoblja Visoke vlasti EZUČ-a. Članak 37. tog Ugovora odredio je, ne dovodeći u pitanje provedbu članka 77. Ugovora o EZUČ-u, članka 216. Ugovora o EEZ-u i članka 189. Ugovora o EZAE-u, da predstavnici vlada država članica donose odredbe potrebne radi rješavanja određenih konkretnih problema koji su u Velikom Vojvodstvu Luksemburg nastali osnivanjem jedinstvenog Vijeća i jedinstvene Komisije.
- 5 Na osnovi tog članka predstavnici vlada država članica su prilikom potpisivanja navedenog Ugovora donijeli Odluku o privremenom smještaju određenih institucija i određenih službi Zajednice (SL L 152, 1967., str. 18.), koja je stupila na snagu istoga dana kada i Ugovor od 8. travnja 1965. Članak 1. te odluke određuje da:

„Luxembourg, Bruxelles i Strasbourg ostaju privremena mjesta rada institucija Zajednica.” [neslužbeni prijevod]

Odlukom je predviđeno održavanje određenih sjednica Vijeća u Luxembourg i smještaj u Luxembourg određenih institucija, tijela i služba Zajednice. Što se tiče Europskog parlamenta, članak 4. određuje:

„Glavno tajništvo Skupštine i njegove službe i dalje se nalaze u Luxembourg.”
[neslužbeni prijevod]

Člankom 12. određuje se:

„Podložno prethodnim odredbama, ova odluka ne utječe na privremena mjesta rada institucija i služba Europskih zajednica, kako su utvrđena prethodnim odlukama vlada”.
[neslužbeni prijevod]

- 6 Od srpnja 1967. Parlament je uspostavio praksu održavanja dijela sjednica Parlamenta u Luxembourg, a od 1975. do 1978. broj dana u kojima su se sjednice Parlamenta održavale u Luxembourg dosegao je čak oko polovine ukupnog broja dana održanih sjednica. Na zahtjev Parlamenta predviđeno je da prostorije i oprema potrebni za održavanje plenarnih sjednica i sjednica odbora i klubova zastupnika budu u zgradama koje su luksemburške vlasti izgradile za Parlament. U godinama 1971., 1973. i 1978. francuska vlada prigovorila je Parlamentu zbog ove prakse održavanja sjednica u Luxembourg.
- 7 Nakon potpisivanja akta o izboru zastupnika Skupštine neposrednim općim izborima, predsjednik Parlamenta je dopisom od 6. srpnja 1977. izvijestio predsjednika Vijeća o problemima rada koje postojanje tri radna mjesta stvara Parlamentu zbog izbora neposrednim općim izborima i povećanja broja njegovih članova. U svojem odgovoru od 22. rujna 1977. predsjednik Vijeća izvijestio je Parlament da vlade država članica smatraju da ne treba, ni pravno ni činjenično, izmijeniti trenutačno važeće odredbe o privremenim mjestima rada Skupštine, odnosno Strasbourg i Luxembourg, gdje se i dalje nalaze njegovo Glavno tajništvo i njegove službe, jer su se parlamentarni odbori naviknuli održavati sjednice u Bruxellesu, uz minimalnu infrastrukturu potrebnu za osiguranje rada takvih sjednica.
- 8 Nakon što je izabran neposrednim općim izborima Parlament je svoje prve plenarne sjednice od srpnja 1979. do lipnja 1980. održavao u Strasbourg. Nakon dovršetka nove velike polukružne dvorane u Luxembourg izgrađene na zahtjev Parlamenta, u Luxembourg su se od lipnja 1980. do veljače 1981. održale četiri plenarne sjednice.
- 9 Dana 20. studenoga 1980. Parlament je donio Rezoluciju na temelju koje je, zabrinut zbog materijalnih uvjeta i financijskog troška njegovog rada i u želji da se okonča privremeni sustav koji se odnosi na mjesta rada, zatražio od vlada država članica da najkasnije do 15. lipnja 1981. donesu odluku o njegovom sjedištu, potvrđujući da, ako se takva odluka ne donese, Parlamentu neće preostati drugi izbor do onoga da sâm donese odredbe nužne za poboljšanje vlastitih uvjeta rada.
- 10 Dana 12. siječnja 1981. Plenarna skupština Parlamenta odbila je kalendar plenarnih sjednica koji je utvrdilo njezino Predsjedništvo, jer je taj kalendar u prvom polugodištu predviđao dvije plenarne sjednice u Luxembourg. Ona odlučuje Plenarnoj skupštini dati na glasovanje kalendar plenarnih sjednica u 1981., a svoju srpanjsku plenarnu sjednicu održati u Strasbourg. U skladu s tom rezolucijom Parlamentu je podnesen prijedlog u pogledu kalendara i mjesta održavanja sjednica za 1981. koji je predviđao održavanje sjednica u drugom polugodištu 1981. isključivo u Strasbourg. Parlament je 13. ožujka 1981. prihvatio taj prijedlog.
- 11 Nakon memoranduma francuske vlade u kojem su naglašene poteškoće na koje, zbog dislociranosti mjesta rada u kojima obavlja svoje aktivnosti, nailazi Skupština u obavljanju zadaća dodijeljenih joj Ugovorima, predstavnici vlada država članica sastali su se krajem 1980. i početkom 1981. u okviru konferencije o sjedištu institucija Zajednice. Konferencija je smatrala da još uvijek postoje različita mišljenja i da među

različitim nesavršenim rješenjima najviše zadovoljava ono kojim se zadržava *status quo*, to jest određeni broj utvrđenih privremenih mjesta rada. Na sastanku Europskog vijeća u Maastrichtu 23. i 24. ožujka 1981. šefovi država i vlada država članica jednoglasno su odlučili „potvrditi *status quo* što se tiče privremenih mjesta rada europskih institucija”. Uzimajući u obzir tu odluku, konferencija o sjedištu europskih institucija završila je 30. lipnja 1981. i potvrdila stav vlada država članica, prema kojemu utvrđivanje sjedišta institucija potpada pod njihovu isključivu nadležnost. Ona je također utvrdila da odluka donesena u Maastrichtu potpada pod izvršenje te nadležnosti i ne dovodi u pitanje utvrđivanje sjedišta institucija.

- 12 Dana 7. srpnja 1981. Parlament je donio spornu rezoluciju. U toj rezoluciji on osobito navodi da ne dovodi u pitanje prava i obveze vlada država članica u tom području, da poteškoće nastale zbog dislociranosti njegovih mjesta rada u tri različita grada nužno zahtijevaju koncentraciju njegovoga rada na jednom mjestu i da ga nepoštovanje krajnjeg roka od 15. lipnja 1981. od strane država članica prisiljava da poboljša vlastite uvjete rada. Nakon što je potvrdio svoje pravo „zasjedanja i rada na mjestu koje izabere”, Parlament u svojoj rezoluciji poziva vlade država članica da poštuju obvezu koju im nalažu Ugovori i da utvrde jedinstveno mjesto za institucije, on smatra da je bitno koncentrirati svoj rad na jednom mjestu, i

[...]

3. u očekivanju konačnog utvrđenja jedinstvenog mjesta za sjednice i sastanke Europskog parlamenta, odlučuje:

- (a) svoje plenarne sjednice održavati u Strasbourgu;
- (b) sjednice svojih odbora i klubova zastupnika uobičajeno održavati u Bruxellesu;
- (c) da se treba preispitati rad Tajništva i tehničkih služba Parlamenta kako bi se zadovoljili zahtjevi u podstavcima (a) i (b), osobito kako bi se izbjeglo stalno premještanje velikog dijela osoblja Parlamenta;
  - da se u tu svrhu što više koriste najsuvremenija telekomunikacijska sredstva, kako za osobne kontakte, tako i za slanje dokumenata;
  - da također valja koristiti najnaprednije tehnike radi olakšanja suradnje među institucijama, međutim da se cestovne, željezničke i zračne veze između glavnih centara aktivnosti Zajednice trebaju poboljšati;
  - da će, pod vodstvom predsjednika i proširenog predsjedništva, nadležna tijela Parlamenta precizirati koje će se mjere poduzeti, te procijeniti njihov trošak; ona će prije kraja godine Parlamentu podnijeti izvješće zajedno s odgovarajućim prijedlozima.”

Dopuštenost

- 13 Protiv tužbe za poništenje te rezolucije koju je podnijelo Veliko Vojvodstvo Luksemburga Parlament je istaknuo više prigovora nedopuštenosti koje prvo valja ispitati.

1. Pokretanje pravnog lijeka protiv akta Parlamenta

- 14 Prema mišljenju Parlamenta tužba je nedopuštena jer ni članak 38. Ugovora o EZUČ-u ni članak 173. Ugovora o Europskog ekonomskoj zajednici ili članak 136. Ugovora o EZAE-u u ovom slučaju ne predviđaju pravni lijek protiv akata Parlamenta. Što se tiče članka 38. Ugovora o EZUČ-u, to je zato što je donošenjem sporne rezolucije Parlament jedinstveno i nedjeljivo iskoristio svoje nadležnosti koje proizlaze iz triju Ugovora, tako da se rezolucija ne može poništiti samo s obzirom na područje Ugovora o EZUČ-u. Parlament se osim toga pozvao na načelo diobe vlasti i istaknuo da se sporna rezolucija temelji na ovlasti Parlamenta da suvereno organizira način na koji obavlja svoje zadaće.
- 15 Prema mišljenju luksemburške vlade pozivanje na članak 38. Ugovora o EZUČ-u isključeno je samo za akte koji se odnose na područje koje izričito i isključivo potpada pod područje primjene Ugovora o EEZ-u ili EZAE-u. Osim toga, ona tvrdi da se članak 173. Ugovora o EEZ-u i članak 136. Ugovora o EZAE-u na kojima se tužba podredno temelji moraju široko tumačiti, s obzirom na povećane nadležnosti Parlamenta, kako bi se u pravnoj zaštiti koju osigurava Sud izbjegle praznine.
- 16 Članak 38. stavak 1. Ugovora o EZUČ-u određuje da „na zahtjev jedne države članice ili Visoke vlasti, Sud može poništiti odluke Skupštine ili Vijeća” [neslužbeni prijevod]. Stoga nije upitna mogućnost da država članica Sudu podnese tužbu protiv akata Parlamenta koji potpadaju pod područje primjene tog Ugovora. Ipak, ta je mogućnost, na temelju članka 38. stavka 3. Ugovora o EZUČ-u, ograničena samo na tužbene razloge nenadležnosti i bitne povrede postupka.
- 17 Na temelju članka 173. prvog stavka Ugovora o EEZ-u i članka 146. prvog stavka Ugovora o EZAE-u, Sud „ispituje zakonitost akata Vijeća i Komisije” i u tu je svrhu nadležan u postupcima „koje pokreću država članica, Vijeće ili Komisija”. Aktivno ili pasivno sudjelovanje Parlamenta u sporu koji se vodi pred Sudom nije izričito predviđeno tim člancima.
- 18 Na temelju Konvencije o određenim institucijama zajedničkim Europskim zajednicama od 25. ožujka 1957., ovlasti i nadležnosti koje tri Ugovora dodjeljuju Parlamentu i Sudu izvršavaju se uz uvjete predviđene svakim od tih Ugovora. Stoga osnivanjem zajedničkih institucija nisu izbrisane razlike koje u tom pogledu postoje u različitim Ugovorima.
- 19 Jedinstveni Parlament kao institucija koja je trima Zajednicama zajednička, kada donosi rezoluciju o svojem institucionalnom radu i organizaciji svojega tajništva, nužno djeluje u području triju Ugovora, uključujući i područje Ugovora o EZUČ-u. Iz toga slijedi da se nadležnosti Suda i pravni lijekovi predviđeni člankom 38. prvim stavkom Ugovora primjenjuju na akte kao što je sporna rezolucija, koji se, istodobno i nedjeljivo odnose na područja triju Ugovora.
- 20 S obzirom na to da se u ovom slučaju može primijeniti članak 38. prvi stavak Ugovora o EZUČ-u, ne treba ispitivati pitanje zahtijevaju li načela poštovanja zakonitosti i nadzora koji u tu svrhu provodi Sud, kako su zajamčeni člankom 164. Ugovora o EEZ-u i člankom 136. Ugovora o EZUČ-u, tumačenje članka 173. Ugovora o EEZ-u i članka 146. Ugovora o EZUČ-u, u smislu da Parlament može biti stranka u sporu pred Sudom.
- 21 Stoga ovaj prigovor valja odbiti.

2. Aktivna procesna legitimacija Velikog Vojvodstva Luksemburga

- 22 Parlament je istaknuo da je tužba nedopuštena jer ju je podnijela samo jedna država članica, a da pravo utvrđivanja sjedišta pripada svim vladama država članica koje djeluju sporazumno. Takvu tužbu trebaju podnijeti sve države članice ili, ako to nije moguće, Komisija. Usto, podnošenje tužbe protivno je načelu „*estoppela*” utoliko što propust država članica, uključujući Luksemburg, da poduzmu sve što je nužno radi postizanja sporazuma o sjedištu Parlamenta, Luksemburgu uskraćuje mogućnost korištenja pravnih sredstava.
- 23 Luksemburška vlada ističe da, prema članku 38. Ugovora o EZUČ-u, države članice ne moraju dokazivati svoju aktivnu procesnu legitimaciju i pravni interes. Svaka država članica svakako ima pravo pokrenuti postupak i stoga joj je dopušteno pojedinačno se obratiti Sudu. Doktrina „*estoppela*” međunarodnog prava ne primjenjuje se u okviru prava Zajednice. Osim toga, luksemburška vlada ne može se smatrati odgovornom za eventualni propust vlada država članica, jer joj se ne može pripisati to što rasprave u kojima je aktivno sudjelovala nisu dale rezultata.
- 24 Valja naglasiti da članak 38. prvi stavak Ugovora o EZUČ-u, na zahtjev država članica ili Visoke vlasti, predviđa „poništenje odluka Parlamenta ili Vijeća”. Za razliku od odredaba koje poduzetnicima i udrugama daju pravo na pravni lijek, kao što je to članak 33. drugi stavak ugovora o EZUČ-u, pravo na pokretanje postupka države članice ili Visoke vlasti ne podliježe nijednom dodatnom uvjetu koji zahtijeva dokazivanje pravnog interesa ili aktivne procesne legitimacije.
- 25 Iz toga slijedi da pravni lijek predviđen člankom 38. prvim stavkom Ugovora o EZUČ-u može koristiti svaka država članica pojedinačno i da dopuštenost tužbe podnesene na temelju tog članka ne ovisi o sudjelovanju drugih država članica ili Komisije u postupku koji se vodi pred Sudom.
- 26 Eventualni propust država članica, kao cjeline, da koriste svoje ovlasti ne može isključiti dopuštenost tužbe zbog toga što je Parlament uzurpirao te ovlasti. Osim toga, budući da je riječ o pitanjima koja se odnose na institucionalnu strukturu Zajednice, dopuštenost tužbe države članice ne može ovisiti o eventualnim prethodnim propustima ili greškama država članica.
- 27 Stoga taj prigovor također valja odbiti.

3. Pravna priroda sporne rezolucije

- 28 Prema mišljenju Parlamenta, sporna rezolucija nije akt u smislu članka 38. Ugovora o EZUČ-u, jer se odnosi samo na njegovu unutarnju organizaciju kao i na organizaciju njegovih službi, pa stoga ne proizvodi nikakav pravni učinak. Riječ je o aktu koji proizlazi iz ovlasti unutarnje organizacije Parlamenta i koji, osim toga, u cijelosti ostaje u okviru odluka vlada država članica.
- 29 Prema mišljenju luksemburške vlade, Parlament je spornom rezolucijom htio svojim djelovanjem u području sjedišta zamijeniti djelovanje država članica. Ona osim toga osporava i da akti koji potpadaju pod unutarnju organizaciju zbog toga ne podliježu nadzoru Suda.

- 30 U tom pogledu valja primijetiti da je ocjena sporne rezolucije neraskidivo povezana sa sadržajem i poštovanjem pravila o nadležnosti. Stoga valja ispitati *meritum*.

Meritum

- 31 U prilog svojoj tužbi, u skladu s člankom 38. Ugovora o EZUČ-u, luksemburška vlada ističe dva tužbena razloga koji se temelje na nenadležnosti i na povredi bitnih pravila postupka.

1. Nenadležnost

- 32 Luksemburška vlada ističe, kao prvo, da Parlament nije nadležan za donošenje odluka o sjedištu institucija, jer je to područje stavljeno u nadležnost država članica. Kako prema svojem naslovu tako i po svojem sadržaju, sporna se rezolucija odnosi na sjedište Parlamenta, područje u kojemu je nenadležnost Parlamenta apsolutna, neovisno o postojanju i sadržaju odluka država članica na tom području. Štoviše, sporna rezolucija krši odluke koje su vlade donijele o privremenim mjestima rada, odluke koje potpadaju pod tu istu nadležnost. Napuštanjem uspostavljene prakse održavanja plenarnih sjednica u Luxembourg, Parlament je povrijedio odluku kojom je potvrđen *status quo*, koju su šefovi država i vlada donijeli u Maastrichtu, 23. i 24. ožujka 1981. te 30. lipnja 1981. u okviru konferencije o sjedištu institucija Zajednice. Time što je predvidio preispitivanje funkcioniranja Tajništva i službi Parlamenta vezano uz plenarne sjednice u Strasbourgu i sjednice odbora i klubova zastupnika u Bruxellesu, Parlament je povrijedio članak 4. Odluke od 8. travnja 1965.

- 33 Parlament ističe da vlade država članica nisu iskoristile svoju nadležnost utvrđivanja sjedišta i da stoga ovdje ne postoji zadiranje u tu nadležnost. Sporna rezolucija svakako predstavlja, prvo, zahtjev političke naravi upućen vladama država članica kojim se preporučuje poduzimanje određenih mjera u pogledu sjedišta, i, drugo, mjeru unutarnje organizacije rada donesenu u skladu s člankom 142. Ugovora o EEZ-u, člankom 112. Ugovora o EZAE-u i člankom 25. Ugovora o EZUČ-u. Ta mjera unutarnje organizacije poštuje odluke vlada država članica o privremenim mjestima rada, a osobito, što se tiče održavanja plenarnih sjednica, izjave ministara vanjskih poslova od 25. srpnja 1952. i 7. siječnja 1958. Održavanje sjednica odbora i klubova zastupnika u Bruxellesu odgovara praksi uspostavljenoj u području koje nije uređeno nijednim aktom. U spornoj rezoluciji Parlament nije donio nijednu odluku o smještaju Glavnog tajništva, a bavio se samo pravilnim funkcioniranjem institucije i korištenjem određenih suvremenih tehnika. Nadalje, ovo pitanje ne odnosi se na sjedište institucije nego na unutarnju organizaciju Parlamenta, za koju Parlament ima pravo, pa čak i obvezu donošenja mjera u skladu s dobrim upravljanjem.

a) Nadležnost u području sjedišta i mjesta rada

- 34 Kako bi se odlučilo o ovom tužbenom razlogu najprije valja ispitati koje su, u ovom području, nadležnosti vlada država članica i Parlamenta.

- 35 U tom pogledu valja primijetiti da, na temelju članka 77. Ugovora o EZUČ-u kao i članka 216. Ugovora o EEZ-u i članka 189. Ugovora o EZAE-u, sjedište institucija Zajednice zajedničkom suglasnošću utvrđuju vlade država članica. Dodjelom nadležnosti državama članica za utvrđivanje sjedišta ove im odredbe povjeravaju odgovornost da u tu

svrhu dovrše sustav institucionalnih odredaba predviđen Ugovorima radi osiguranja rada Zajednica. Iz toga slijedi da države članice imaju, ne samo pravo nego i obvezu izvršenja te nadležnosti.

- 36 Neosporno je da vlade država članica još nisu ispunile svoju obvezu utvrđivanja sjedišta institucija, u skladu s odredbama Ugovorâ. Ipak, kako to proizlazi iz prethodno navedenih činjenica, vlade država članica su na temelju te nadležnosti u nekoliko navrata donijele odluke kojima se utvrđuju privremena mjesta rada institucija, a što se tiče Odluke od 8. travnja 1965., na temelju nadležnosti izričito predviđenoj člankom 37. Ugovora o osnivanju jedinstvenog Vijeća i jedinstvene Komisije Europskih zajednica.
- 37 Ipak, valja naglasiti da kada donose privremene odluke, vlade država članica, na temelju pravila koje državam članicama i institucijama Zajednice nalaže uzajamne obveze lojalne suradnje, koje osobito nadahnjuje članak 5. Ugovora o EEZ-u, moraju poštovati nadležnost Parlamenta da uredi vlastitu unutarnju organizaciju. Moraju voditi računa o tomu da takve odluke ne ometaju pravilno funkcioniranje Parlamenta.
- 38 S druge strane, Parlamentu je, na temelju nadležnosti unutarnje organizacije, koja mu je dodijeljena člankom 25. Ugovora o EZUČ-a, člankom 142. Ugovora o EEZ-u i člankom 112. Ugovora o EZAE-u, dopušteno poduzeti mjere radi osiguranja svojeg pravilnog funkcioniranja i odvijanja postupaka. Ipak, uzimajući u obzir uzajamne obveze lojalne suradnje, odluke Parlamenta, sa svoje strane, moraju poštovati nadležnost vlada država članica za utvrđivanje sjedišta institucija i odluke koje su u međuvremenu privremeno donesene.
- 39 Usto, valja istaknuti da nadležnost vlada država članica u ovom području ne utječe na nadležnost Parlamenta da odlučuje o svakom pitanju koje se odnosi na Zajednice, da o takvim pitanjima donosi rezolucije i da pozove vlade na djelovanje.
- 40 Iz toga proizlazi da se ne može smatrati da je Parlament prekoračio granice svojih ovlasti isključivo zbog toga što je donio Rezoluciju o sjedištu institucija Europske zajednice, posebno Europskog parlamenta i koja rješava pitanje mjesta rada. Radi utvrđivanja postojanja nenadležnosti Parlamenta za donošenje sporne rezolucije valja ispitati sadržaj odluke, osobito njezinog trećeg stavka, s obzirom na navedenu obvezu poštovanja, u tom području, nadležnosti država članica i Parlamenta.

b) Plenarne sjednice

- 41 Kao prvo, u trećem stavku podstavku (a) sporne odluke odlučuje se da će se u očekivanju konačnog utvrđenja jedinstvenog mjesta za sjednice i sastanke Europskog parlamenta, njegove plenarne sjednice održavati u Strasbourgu.
- 42 U tom pogledu valja utvrditi da iako održavanje plenarnih sjednica nije izričito spomenuto u Odluci od 8. travnja 1965., njezinim se člankom 1. ipak precizira da Luxembourg, Bruxelles i Strasbourg ostaju privremena mjesta rada institucija Zajednica. Međutim, u to vrijeme održavanje plenarnih sjednica bila je jedina aktivnost institucija Zajednice koja se redovno odvijala u Strasbourgu. Već je u izjavama koje su ministri vanjskih poslova usvojili prilikom stupanja na snagu kako Ugovora o EZUČ-u tako i Ugovorâ o EEZ-u i EZAE-u bilo očito da vlade država članica žele da Skupština zasjeda u Strasbourgu.

- 43 Točno je da je od 1967. Parlament uspostavio praksu održavanja dijela čak gotovo polovine svojih plenarnih sjednica u Luxembourggu. Upravo se na tu praksu kao i na odluku donesenu 1981. da se održi *status quo* oslanja luksemburška vlada kad ističe da je odluka o održavanju svih plenarnih sjednica u Strasbourggu u suprotnosti s odlukama koje su o tomu donijele vlade država članica.
- 44 Ipak valja primijetiti da se za tu praksu Parlament odlučio na vlastitu inicijativu i da ju države članice nisu ni izričito ni implicitno odobrile. Suprotno tome, francuska vlada je u nekoliko navrata osporavala usklađenost te prakse s odlukama država članica i tražila je da je se promijeni. Stoga luksemburška vlada pogrešno smatra da je tom praksom za nju uveden običaj da dopunjuje odluke država članica u tom području i obvezuje Parlament da dio plenarnih sjednica održava u Luxembourggu.
- 45 Ta se ocjena ne mora mijenjati zbog zaključaka konferencije o sjedištu institucija koja se održala 1981. Uzimajući u obzir da se u zaključcima utvrđuje da razlike postoje i da nema nikakve promjene ranije donesenih odluka, izjava da se održi *status quo* kojom ta konferencija završava treba se shvatiti samo kao izraz namjere da se prethodno postojeća pravna situacija ne promijeni. Stoga ta izjava ne sprečava Parlament da napusti praksu koju je uveo na vlastitu inicijativu.
- 46 Iz toga proizlazi da odluka Parlamenta da u budućnosti održava sve svoje plenarne sjednice u Strasbourggu nije u suprotnosti s odlukama vlada članica u tom području i da ne prekoračuje ovlasti Parlamenta.
- c) Održavanje sjednica odbora i klubova zastupnika u Bruxellesu
- 47 Kao drugo, u trećem stavku podstavku (b) sporne rezolucije odlučeno je da će se u Bruxellesu uobičajeno održavati sjednice odbora i klubova zastupnika Parlamenta.
- 48 U tom pogledu valja istaknuti da praksu Parlamenta da sjednice svojih odbora i klubova zastupnika održava u Bruxellesu, uspostavljenu u okviru njegove autonomije, nijedna država nikada nije dovela u pitanje.
- 49 U tim okolnostima valja utvrditi da Parlament, time što je podstavkom (b) sporne rezolucije potvrdio tu praksu, nije prekoračio svoje ovlasti.
- d) Smještaj Glavnog tajništva i njegovih službi
- 50 Kao treće, svojim trećim stavkom podstavkom (c) sporna rezolucija obuhvaća funkcioniranje Tajništva i tehničkih službi Parlamenta koje se treba ispitati radi prilagodbe zahtjevima za održavanje plenarnih sjednica u Strasbourggu i sjednica odbora i klubova zastupnika u Bruxellesu, osobito radi izbjegavanja stalnog premještanja velikog dijela osoblja Parlamenta.
- 51 U tom pogledu „najprije valja istaknuti da su vlade država članica u članku 4. Odluke od 8. travnja 1965. odlučile da se Glavno tajništvo Skupštine i njegove službe i dalje nalaze u Luxembourggu”.
- 52 S obzirom na to da su se sjednice odbora i klubova zastupnika održavale u Bruxellesu, Parlament je uspostavio praksu da tamo rasporedi određen broj svojih dužnosnika i

službenika. Predsjednik Vijeća, iznoseći stajalište vlada država članica, u svojem je dopisu od 22. rujna 1977., primio na znanje da Parlament u Bruxellesu održava „minimalnu infrastrukturu nužnu za osiguranje rada takvih sjednica”.

- 53 S obzirom na obvezu poštovanja nadležnosti koja se u izvršenju tih nadležnosti nalaže kako državama članicama tako i Parlamentu, prethodno navedeni članak 4. mora se tumačiti tako da ne ometa određene mjere Parlamenta koje su nužne radi njegovog pravilnog funkcioniranja.
- 54 Iz toga proizlazi da zbog nepostojanja sjedišta ili čak jedinstvenog mjesta rada Parlamenta on mora biti u stanju u različitim mjestima rada, izvan mjesta u kojemu se nalazi njegovo Glavno tajništvo, održavati neophodnu infrastrukturu kako bi se jamčilo da u svim tim mjestima može obavljati zadaće koje su mu dodijeljene Ugovorima. U tim granicama, smještaj takve infrastrukture izvan mjesta u kojem se nalazi tajništvo stoga može biti u skladu s prethodno navedenim načelima koja uređuju nadležnosti u tom području.
- 55 Ipak, valja dodati da premještanje osoblja ne mogu prekoračiti navedene granice jer svaka odluka o potpunom ili djelomičnom premještanju Glavnog tajništva Parlamenta ili njegovih službi, pravno ili činjenično, predstavlja povredu članka 4. Odluke od 8. travnja 1965. i jamstava koja je ta odluka trebala pružiti Velikom Vojvodstvu Luksemburgu na temelju članka 37. navedenog Ugovora o osnivanju jedinstvenog Vijeća i jedinstvene Komisije Europskih zajednica.
- 56 S obzirom na ta razmatranja valja ispitati poštuje li sporna rezolucija, u dijelu u kojem predviđa da se rad Tajništva i tehničkih službi „treba preispitati” da bi se udovoljilo zahtjevima odvijanja aktivnosti Parlamenta u Strasbourgu i u Bruxellesu, granice kojima podliježe nadležnost unutarnje organizacije Parlamenta.
- 57 Iako neke od uvodnih izjava sporne rezolucije kao i okolnosti njezinoga donošenja te određena stajališta tijekom parlamentarnih rasprava mogu navesti na pomisao da se spornom rezolucijom zapravo namjerava barem djelomično premjestiti osoblje Glavnog tajništva na druga mjesta rada, isto tako treba uzeti u obzir sadržaj triju zadnjih alineja tog podstavka koje se osobito odnose na korištenje telekomunikacijskih sredstava, korištenje najnaprednijih tehnika radi olakšanja suradnje među institucijama i poboljšanja cestovnih, željezničkih i zračnih veza između glavnih centara aktivnosti Zajednice. S obzirom na tri navedene alineje i izjave predstavnika Parlamenta u postupku pred Sudom, izraz prema kojem se rad Tajništva i njegovih službi „treba preispitati” ne mora se shvatiti tako da sadrži odluku o konkretnim mjerama, a osobito o premještanju osoblja. Odluka o konkretnim mjerama ostavljena je za sljedeće razmatranje i moći će se donijeti samo kad se uzmu u obzir prethodno navedene nadležnosti.
- 58 Na osnovi ovog tumačenja valja utvrditi da se treći stavak podstavak (c) sporne rezolucije ne utječe na odlukama vlada država članica u tom području, a osobito na članak 4. prethodno navedene Odluke od 8. travnja 1965. Stoga ne prekoračuje ovlasti Parlamenta.
- 59 Stoga tužbeni razlog nenadležnosti nije osnovan.

2. Bitna povreda postupka

- 60 Luksemburška vlada se osim toga pozvala na bitnu povredu postupka navodeći da vlade država članica nisu dale suglasnost za svaku odluku koja se odnosi na sjedište i da se prije donošenja sporne rezolucije Parlament nije savjetovao sa svojim Odborom za pravosuđe.
- 61 U tom pogledu, u ovom slučaju valja utvrditi da luksemburška vlada nije utvrdila povredu bitnih postupovnih pravila koja je trebao poštovati Parlament prilikom donošenja rezolucije kao što je to ona u sporu.
- 62 Stoga taj tužbeni razlog nije osnovan.
- 63 Slijedom navedenoga tužbu valja odbiti.

Troškovi

- 64 U skladu s člankom 69. stavkom 2. Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Međutim, na temelju stavka 3. istog članka Sud može naložiti da stranke djelomično ili u cijelosti snose vlastite troškove ako stranke djelomično uspiju u svojim zahtjevima ili ako postoje izvanredne okolnosti.
- 65 U ovom slučaju te izvanredne okolnosti su to što su određeni elementi sporne rezolucije i određene okolnosti koje su postojale prilikom njezinoga donošenja mogle izazvati opravdanu sumnju. Stoga valja iskoristiti mogućnost predviđenu člankom 69. stavkom 3. Poslovnika i naložiti snošenje troškova.

Slijedom navedenoga,

SUD

proglašava i presuđuje:

- 1. Tužba se odbija.**
- 2. Svaka stranka snosi vlastite troškove.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourg 10. veljače 1983.

[Potpisi]